

EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN

Yhteenveto EU:n tutkimusalan yhteisyrityksiä koskevien
tilintarkastustuomioistuimen vuotuisten tarkastusten tuloksista:
varainhoitovuosi 2017

Sisällys

	Kohta
Johdanto	1–10
Taustatietoja	1–2
Tutkimusalan yhteisyritykset – EU:n julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet teollisuuden, tutkimusryhmien ja jäsenvaltioiden kanssa	3–5
Yhteisyritysten talousarvio	6–7
Tarkastustapa	8–10
Tarkastustulokset	11–44
”Puhdas” lausunto tilien luotettavuudesta kaikkien yhteisyritysten osalta	11
”Puhdas” lausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta kahdeksasta yhteisyrityksestä seitsemän kohdalla	12–13
Tiettyjä seikkoja painottava kappale koskien EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeen kuluista	14–19
Muita huomautuksia	20–43
Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta	44
 Liite I – Yhteisyritysten toiminta, määrärahat ja henkilöstö	
 Liite II – Yhteisyritysten vipuasteet (Horisontti 2020 -puiteohjelma)	

JOHDANTO

Taustatietoja

1. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut seuraavat kahdeksan EU:n tutkimusalan yhteisyritystä ja antanut lausunnot niiden tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta 31. joulukuuta 2017 päättyneeltä varainhoitovuodelta:

- F4E – fuusioenergian kehittäminen
- BBI – biopohjaiset teollisuudenalat
- CS – Clean Sky – puhdas lentoliikenneteknologia
- IMI – innovatiivisia lääkkeitä koskeva yhteinen teknologia-aloite
- FCH – polttokenno- ja vetyteknologia
- SESAR – yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmailukenteen hallinnan tutkimushanke
- ECSEL – elektroniset komponentit ja järjestelmät
- S2R – Shift2Rail, innovatiiviset raideliikennetkaisu.

2. Tässä asiakirjassa esitetään yhteenveto yhteisyrityksiä koskevista vuoden 2017 erityisvuosikertomuksissa julkaistuista tarkastustuloksista. Tämä ei ole erillinen tarkastuskertomus tai -lausunto.

Tutkimusalan yhteisyritykset – EU:n julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet teollisuuden, tutkimusryhmien ja jäsenvaltioiden kanssa

3. Yhteisyritykset ovat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, joilla on tärkeä rooli Euroopan unionin (EU) tutkimuspolitiikan tiettyjen osa-alueiden täytäntöönpanossa. Yhteisyritysten julkisen sektorin osakas on EU:ta edustava komissio. Yhteisyritysten yksityisen sektorin osakkaina on erilaisia teollisuus- ja tutkimusryhmittymiä edustavia julkisia ja yksityisiä yhteistyökumppaneita. ECSEL-yhteisyritystä lukuun ottamatta kaikki yhteisyritykset toimivat kahdenvälisellä mallilla, jossa osakkaina ovat komissio ja yksityiset

teollisuutta tai tutkimusalaa edustavat yhteistyökumppanit. ECSEL-yhteisyritys toimii kolmenvälisellä mallilla, jossa ovat mukana myös jäsenvaltiot.

4. Osakkaat osallistuvat yhteisyritysten toiminnan rahoittamiseen. Komissio tukee yhteisyrityksiä seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -ohjelman kautta. Kaksi yhteisyritystä (SESAR ja S2R) sai rahoitusta myös Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevasta ohjelmasta (TEN-T). Teollisuutta ja tutkimusalaa edustavat yhteistyökumppanit antavat luontoissuorituksia panemalla täytäntöön yhteisyritysten operatiivisia toimia ja rahoittavat yhteisyritysten toiminta- ja hallintokuluja käteissuorituksin.
5. Neljän yhteisyrityksen tapauksessa (CS, FCH, BBI ja S2R) yksityisten osakkaiden on myös osoitettava vähimmäismäärä luontoissuorituksia täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyritysten työohjelmiin mutta kuuluvat yhteisyritysten tavoitteiden soveltamisalaan. Tilintarkastustuomioistuimella ei ole valtuuksia tarkastaa näitä suorituksia. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin ei voi antaa lausuntoa niiden luonteesta, laadusta tai tosiasiallisuudesta, eikä arvioida, olisivatko teollisuutta edustavat osakkaat toteuttaneet luontoissuoritukset joka tapauksessa.

Yhteisyritysten talousarvio

6. Yhteisyritysten kokonaistalousarvio (maksumäärärahat) vuonna 2017 oli 2,1 miljardia euroa (2016: 1,8 miljardia euroa). Teollisuutta ja tutkimusalaa edustavien yhteistyökumppanien luontois- ja käteissuoritusten kokonaismäärän odotettiin olevan ohjelmakauden loppuun mennessä yhtä suuri. Yhteisyritykset työllistivät vuoden 2017 lopussa 671 henkilöä (2016: 633).
7. **Liitteessä I** esitetään tietoja yhteisyritysten toiminta-aloista, määrärahoista ja henkilöstömääristä.

Tarkastustapa

8. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdan ja 209 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikkien yhteisyritysten tilien luotettavuuden tarkastaminen on ulkoistettu riippumattomille ulkoisille tilintarkastusyriyksille. Tilintarkastustuomioistuin arvioi tilintarkastusyriysten suorittaman työn laadun kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti ja sai sen

perusteella riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää niiden tekemää työtä laatiessaan yhteisyritysten vuoden 2017 tilien luotettavuutta koskevia tarkastuslausuntoja.

9. Kaikki tilintarkastustuomioistuimen suorittamat yhteisyritysten tilien perustana olevien toimien laillisuutta ja asianmukaisuutta koskevat tarkastukset käsittivät maksu- ja tulotapahtumista poimittujen edustavien otosten tapahtumatarkastukset, pääasiallisten hallinto- ja toimintamenettelyjen (avustus-, hankinta- ja rekrytointimenettelyt) analyttisen arvioinnin sekä yhteisyrityksen valvontajärjestelmän ja sisäisen valvonnan järjestelmän arvioinnin. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin arvioi otokseen poimitut jälkitarkastukset, jotka riippumattomat ulkoiset tilintarkastusyrietykset olivat toimittaneet seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman avustusten edunsaajien luona, ja analysoi Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien maksujen keskitettyä jälkitarkastusjärjestelmää sekä yhteisyritysten että tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston yhteisen tarkastustoiminnon osalta. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti myös yhteisyritysten havaittuihin virheisiin liittyvän takaisinperintämenettelyn täydellisuuden ja virhetason laskennan oikeellisuuden.

10. Komissio sai kesäkuussa 2017 valmiiksi yhteisyritysten tuloksellisuutta sekä seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä aikaan saatua lisäarvoa koskevat tarkastuskertomukset niiden seitsemän yhteisyrityksen osalta, jotka panevat täytäntöön seitsemättä tutkimuksen puiteohjelmaa ja Horisontti 2020 -puiteohjelmaa (SESAR, CS, FCH, IMI, ECSEL, S2R ja BBI). Tilintarkastustuomioistuin analysoi väli- ja loppuarviointien tulokset ja niihin perustuvat yhteisyritysten toimintasunnitelmat.

TARKASTUSTULOKSET

”Puhdas” lausunto tilien luotettavuudesta kaikkien yhteisyritysten osalta

11. Kaikkien yhteisyritysten taloudellinen asema 31. päivänä joulukuuta 2017 sekä niiden toimien tulokset ja rahavirrat mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta on esitetty niiden tilinpäätöksissä kaikilta olennaisilta osiltaan oikein voimassa olevien varainhoitoa koskevien säännösten ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti.

”Puhdas” lausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta kahdeksasta yhteisyrityksestä seitsemän kohdalla

12. Seitsemän yhteisyrityksen (F4E, BBI, CS, IMI, FCH, SESAR ja S2R) kohdalla 31. päivänä joulukuuta 2017 päättyneeltä varainhoitovuodelta annetun tilinpäätöksen perustana olevat toimet ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

13. Edellisten vuosien tavoin tilintarkastustuomioistuin antoi varauman sisältävän lausunnon ECSEL-yhteisyrityksen tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. ECSEL-yhteisyritys ei voi laskea yhtenäistä luotettavaa painotettua virhetasoa eikä jäännösvirhetasoa, koska kansallisten rahoitusviranomaisten soveltamat menetelmät ja menettelyt vaihtelevat huomattavasti. Tilintarkastustuomioistuin ei näin ollen kyennyt tekemään johtopäätöstä siitä, saadaanko jälkitarkastusten avulla riittävä varmuus tilien perustana olevien väli- ja loppumaksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta yhteisyrityksen hallinnoimien seitsemän tutkimuksen puiteohjelman hankkeiden osalta. Tämä ongelma ei ole merkityksellinen Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden täytäntöönpanon kannalta, sillä jälkitarkastukset ovat komission yhteisen tarkastustoiminnon vastuulla.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale koskien EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeen kuluista

14. Kuten vuonna 2016, F4E-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskevaan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuntoon sisältyi tiettyjä seikkoja painottava kappale¹, joka koskee EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeen kuluista.

15. ITER-organisaation neuvosto vahvisti marraskuussa 2016 ITER-hankkeelle uuden aikataulun ja kustannusarvion, joissa asetetaan rakennusvaiheen ensimmäisen strategisen välitavoitteen (”ensimmäinen plasma”) saavuttamisen määräajaksi joulukuu 2025 ja koko

¹ Tiettyjä seikkoja painottavaa kappaletta käytetään, jotta saadaan kiinnitettyä huomio seikkaan, joka ei ole kirjanpidossa olennaisesti virheellinen mutta joka on siinä määrin merkittävä, että se on perustavanlaatuinen käyttäjien tileistä saaman käsityksen kannalta.

rakennusvaiheen arvioidun päätökseen saattamisen määräajaksi joulukuu 2035. Tämä merkitsee 15 vuoden viivästystä alkuperäiseen suunnitelmaan nähden.

16. F4E-yhteisyritys laski hankkeen uuden perusuran perusteella uudelleen asianomaiset kustannukset, jotka aiheutuvat ITER-hankkeen rakennusvaiheen päätökseen saattamiseen mennessä. Tulokset esitettiin yhteisyrityksen hallintoneuvostolle joulukuussa 2016. Niissä arvioitiin, että EU:n rahoitusta tarvittaisiin lisää vuoden 2020 jälkeiseen rakennusvaiheeseen noin 5,4 miljardia euroa (mikä tarkoittaa 82 prosentin lisäystä aiemmin hyväksyttyyn 6,6 miljardin euron määrään).

17. Lisäksi F4E-yhteisyrityksen on rahoitettava ITERin toimintavaihetta vuodesta 2035 alkaen sekä sen jälkeen deaktivointi- ja käytöstäpoistovaiheita. Yhteisyrityksen kokonaisosuutta toimintavaiheen kustannuksista vuoden 2035 jälkeen ei ole vielä arvioitu. Deaktivoinnin kustannusten arvioitiin olevan 95,5 miljoonaa euroa ja käytöstäpoistovaiheen 180,2 miljoonaa euroa (vuoden 2001 hintatason mukaan).

18. Tilintarkastustuomioistuin pani merkille, että uusissa aikataulu- ja kustannusarvioissa ei ole varauduttu ennakoimattomiin tilanteisiin. Komissio antoi kesäkuussa 2017 tiedonannon, joka käsitteli EU:n osuutta ITER-hankkeessa. Tiedonannossaan komissio katsoo, että enintään 24 kuukauden liikkumavara aikataulussa ja 10–20 prosentin liikkumavara talousarviossa olisi asianmukainen. EU:n neuvoston jo vuonna 2010 hyväksymää 6,6 miljardin euron määrää käytetään nyt enimmäismääränä, jonka yhteisyritys voi käyttää vuoteen 2020 mennessä, kunnes EU:n neuvosto päättää toisin. F4E-yhteisyritys toteutti useita toimenpiteitä noudattaakseen enimmäismäärää, kuten lykkäsi sellaisten komponenttien hankintaa ja asennusta, jotka eivät ole välttämättömiä ensimmäisen plasman vaiheessa.

19. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ITER-hankkeen rakennusvaiheen hallinnointia ja valvontaa on onnistuttu parantamaan, mutta edelleen on olemassa riski, että kustannukset kasvavat ja hankkeen täytäntöönpano viivästyy.

Muita huomautuksia

20. Asettamatta lausuntojaan kyseenalaiseksi tilintarkastustuomioistuin esitti yhteisyrityksiä koskevissa erityisvuosikertomuksissa useita talousarvio- ja varainhallintoa, sisäisiä kontroleja, maksuusuuksista kertyviä vipuvaikutuksia ja komission arvioita koskevia huomautuksia, joissa käsiteltiin huomionarvoisia seikkoja ja tuotiin esiin, missä kohdin olisi parantamisen varaa.

Puutteita talousarvion suunnittelussa maksumäärärahojen osalta

21. F4E-yhteisyrityksen oli merkittävästi lisättävä vuoden 2017 maksumäärärahoja alkuperäisessä talousarviossa suunniteltuun verrattuna (284 miljoonalla eurolla eli 52 prosentilla) kattaakseen tosiasialliset maksutarpeensa vuonna 2017. Tilanne johtui merkittävistä puutteista yhteisyrityksen talousarvion suunnitteluprosessissa ja vaikutti yhteisyrityksen vuoden 2018 talousarvioon.

22. Kahdessa tapauksessa (SESAR, IMI) maksumäärärahojen käyttöaste vuonna 2017 oli merkittävästi odotettua alhaisempi. SESAR-yhteisyrityksen kohdalla tämä johtui enimmäkseen Horisontti 2020 -puiteohjelman avustussopimusten tekemiseen liittyvistä viivästyksistä ja siitä, että huomioon ei otettu merkittäviä käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja, jotka liittyivät seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman päätökseen vietyjen hankkeiden osalta takaisin perittyihin määriin. IMI-yhteisyrityksen kohdalla määrärahojen alhainen käyttöaste johtui lähinnä kliinisten tutkimusten vähentämisestä tai lykkäämisestä eräissä laajoissa hankkeissa sekä viiveistä, joita ilmeni avustussopimusten tekemisen yhteydessä liittyen Horisontti 2020 -puiteohjelman päätökseen saatuihin ehdotuspyyntöihin. Yhteisyritysten maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste on jatkuvasti huonontunut, koska yhteisyritykset voivat ottaa edellisinä vuosina käyttämättömät maksumäärärahat uudelleen talousarvioonsa seuraavien kolmen vuoden aikana ja koska talousarvion suunnitteluprosessi on raskas.

Seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman sulkeminen Yhteisyritysten saavuttama keskimääräinen täytäntöönpanoaste oli 87 prosenttia

23. Tilintarkastustuomioistuin raportoi yhteisyritysten monivuotisen talousarvion toteuttamisesta seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman ja TEN-T-ohjelman osalta (SESAR CS, IMI, FCH, ECSEL).

24. EU maksoi tosiasiallisesti vuoden 2017 loppuun mennessä (seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman päätösvaihe) niille viidelle yhteisyritykselle, jotka panevat täytäntöön seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman toimia (SESAR, CS, IMI, FCH, ECSEL), yhteensä 3,1 miljardin euron käteissuoritukset sovitusta 3,6 miljardin euron enimmäismäärästä. Tämä osoittaa, että näiden yhteisyritysten saavuttama keskimääräinen täytäntöönpanoaste seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman toimien osalta oli noin 87 prosenttia.

Puolivälissä Horisontti 2020 -puiteohjelmaa: yhteisyrityksillä viivästyksiä täytäntöönpanossa

25. Tilintarkastustuomioistuin raportoi yhteisyritysten monivuotisen talousarvion toteuttamisesta Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta.

26. EU maksoi tosiasiallisesti vuoden 2017 loppuun mennessä (Horisontti 2020 -puiteohjelman puoliväli) niille seitsemälle yhteisyritykselle, jotka panevat täytäntöön Horisontti 2020 -puiteohjelman toimia (SESAR, CS, IMI, FCH, ECSEL, BBI, S2R), 1,6 miljardin euron käteissuoritukset sovitusta 7,2 miljardin euron enimmäismäärästä, jonka EU voi maksaa Horisontti 2020 -puiteohjelman toimia täytäntöönpaneville yhteisyrityksille. Tämä osoittaa, että näiden yhteisyritysten saavuttama keskimääräinen täytäntöönpanoaste niiden Horisontti 2020 -puiteohjelman toimien osalta on tällä hetkellä noin 23 prosenttia. Tämänhetkinen täytäntöönpanoaste oli matalampi IMI-yhteisyrityksen osalta (11 prosenttia) enimmäkseen, koska hankeconsortioilla kesti pitkään tehdä Horisontti 2020 -puiteohjelman avustussopimukset sekä BBI-yhteisyrityksen osalta (15 prosenttia).

Suurin osa yksityisten osakkaiden maksuosuuksista on luontoissuorituksia täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyrityksen työohjelmaan

27. Vuoden 2017 loppuun mennessä seitsemän Horisontti -2020 -puiteohjelman toimia täytäntöönpanevan yhteisyrityksen teollisuutta ja tutkimusalaa edustavat

yhteistyökumppanit olivat maksaneet tosiasiallisesti 2,9 miljardia euroa eli 39 prosenttia sovitusta 7,5 miljardin euron kokonaismäärästä. Määrä käsittää miljardin euron² luontoissuoritukset yhteisyritysten Horisontti 2020 -puiteohjelman omiin operatiivisiin toimiin (34 prosenttia) ja 1,9 miljardin euron luontoissuoritukset täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyrityksen työohjelmaan (66 prosenttia). Täydentäviin toimiin kohdennettujen luontoissuoritusten merkittävydestä huolimatta niitä ei ole pakko mainita tilinpäätöksessä eikä tilintarkastustuomioistuimella on valtuuksia tarkastaa niitä. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin ei voi antaa lausuntoa niiden luonteesta, laadusta, tai määrästä (CS, FCH, BBI, S2R).

28. Komissio pani helmikuussa 2017 vireille muutoksen BBI-yhteisyrityksen perustamisasetukseen tarkoituksenaan mahdollistaa se, että teollisuutta edustavat osakkaat voisivat tehdä myös hankekohtaisia käteissuorituksia. Tästä huolimatta on olemassa suuri riski, että teollisuutta edustavat osakkaat eivät saavuta vähimmäismäärää toimintakustannuksiin suunnattuja käteissuorituksia (182,5 miljoonaa euroa) ennen ohjelman loppua.

29. Tarkempia tietoja monivuotisen talousarvion toteuttamisesta esitetään yhteisyritysten vuoden 2017 toimintakertomuksissa.

Sisäiset kontrollit olivat maksujen osalta yleisesti ottaen vaikuttavia ja niiden ansiosta virhetasot pysyivät olennaisuusrajan alapuolella

30. Yhteisyritykset ovat ottaneet käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat asiakirjatarkastuksiin perustuvat ennakkotarkastusmenettelyt. Yhteisyritysten palkkaamat riippumattomat ulkoiset tilintarkastusyrietykset toimittavat seitsemännen puiteohjelman väli- ja loppumaksujen jälkitarkastukset edunsaajien luona. Sen sijaan Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevien kuluilmoitusten jälkitarkastuksista edunsaajien luona vastaa komission yhteinen tarkastustoiminto. Kaikki yhteisyritykset sovelsivat

² Tästä määrästä vain noin 0,2 miljardia euroa (20 prosenttia) oli todennettu vuoden 2017 lopussa.

vaikuttavalla tavalla näitä keskeisiä kontrolleja arvioidessaan tilien perustana olevien maksutapahtumien laillisuutta ja asianmukaisuutta.

31. Kaikki yhteisyritykset (ECSEL pois lukien) raportoivat vuoden 2017 lopussa jälkitarkastusten tuloksiin perustuen seitsemänteen tutkimuksen puiteohjelmaan liittyviä avustusmaksuja koskevan jäännösvirhetason olevan alle 2 prosenttia. Tälle saatiin vahvistus tilintarkastustuomioistuimen omissa tapahtumatarkastuksissa ja ulkoisten tilintarkastusyriytysten työtä koskevissa arvioinneissa.

32. Vain kolme seitsemästä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita täytäntöönpanevasta yhteisyrityksestä (CS, IMI ja SESAR) pystyi laskemaan ja raportoimaan Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien avustusmaksujen osalta virhetason, joka perustui riittävään määrään komission yhteisen tarkastustoiminnon suorittamia jälkitarkastuksia. SESAR-yhteisyrityksen osalta Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuja koskeva jäännösvirhetaso oli 2,8 prosenttia. Kun otetaan huomioon Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien maksujen melko alhainen kokonaismäärä SESAR-yhteisyritykseen liittyvien maksujen kokonaismäärään nähden vuonna 2017, kokonaisjäännösvirhetaso jäi kuitenkin olennaisuusrajan alapuolelle.

33. Loput yhteisyritykset (FCH, ECSEL, S2R, BBI) saavat ensimmäiset jälkitarkastusten tulokset vuonna 2018, sillä niiden Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien hankkeiden täytäntöönpano oli vielä alkuvaiheessa vuonna 2017 ja niiden Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvät operatiiviset maksut olivat enimmäkseen ennakkomaksuja.

Sisäisessä valvonta- ja seurantakehyksessä sekä hankinta-, avustus- ja rekrytointimenettelyissä on edelleen puutteita

34. Vuoden 2017 lopussa komission yhteisiä Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien avustusten hallinnointi- ja seurantavälineitä ei ollut vielä kehitetty tavalla, joka on tarpeen erityisesti yhteisyritysten luontoissuoritusten käsittelemiseksi. Tämä vaikutti neljän yhteisyrityksen (CS, IMI, SESAR, S2R) sisäiseen valvonta- ja seurantakehykseen.

35. Sisäisen valvonnan standardien soveltamisessa havaittiin useita puutteita ECSEL-, SESAR- ja F4E-yhteisyrityksissä. ECSEL-yhteisyrityksessä poikkeuksia koskevaa luetteloa ei ylläpidetty asianmukaisesti. SESAR-yhteisyrityksessä keskeisten henkilöstön jäsenten lähtö ja

sitä seurannut talousosaston ylikuormittuminen aiheuttivat puutteita varainhoidon valvonnassa. F4E-yhteisyrityksessä havaittiin merkittäviä puutteita sisäisissä valvonta- ja seurantamenettelyissä, jotka liittyivät keskeisen hallinnollisen henkilöstön rekrytointiin ja johdon sidonnaisuudesta antamien ilmoitusten seurantaan. Lisäksi merkittäviä puutteita ilmeni sisäisissä viestintästrategioissa, joilla ei voitu varmistaa tarkoituksenmukaisten ja tilinpäätöksen kannalta merkittävien taloudellisten tietojen välittymistä.

36. Kolmen yhteisyrityksen kohdalla (ECSEL, S2R, SESAR) havaittiin joitakin puutteita liittyen vuoden 2017 hankintamenettelyjen hallinnointiin.

37. BBI-yhteisyrityksen kohdalla havaittiin vuoden 2016 ehdotuspyynnön suunnittelussa ja hallinnoinnissa puutteita, joiden seurauksena ehdotuspyyntömenettelyn tulokset kattoivat tutkimuksen ja innovoinnin toimien aihealueet suppeasti (50 prosenttia). Tärkeitä tutkimuksen ja innovoinnin toimien aihealueita jäi ilman rahoitusta.

Yhteisyritysten kyky vivuta maksuosuuksia yksityisiltä osakkailta Horisontti

2020 -puiteohjelmalle

38. Yksi yhteisyritysten päätavoitteista on tuottaa lisäarvoa kokoamalla maksuosuuksia toiminta-alansa yksityisiltä teollisuutta ja tutkimusalaan edustavilta osakkailta elinkaarensa aikana (10 vuotta). Tilintarkastustuomioistuin käytti yhteisyritysten perustamisasetuksessa määritetyn osakkaiden vähimmäismaksuosuuden perusteella laskettua vähimmäisvipuastetta indikaattorina yhteisyritysten kyvystä koota maksuosuuksia yksityisiltä osakkailta³. Kohtuullisen vipuvaikutuksen saavuttamiseksi yksityisten osakkaiden yhteisyrityksen toimiin osoittamien vähimmäismaksuosuuksien määrän olisi oltava vähintään yhtä suuri kuin EU:n käteissuoritusten määrä.

39. **Liitteessä II** esitetään yhteenveto seitsemän Horisontti 2020 -puiteohjelman toimia täytäntöönpanevan yhteisyrityksen vähimmäisvipuasteista. Kolmen yhteisyrityksen osalta (CS, FCH, BBI) perustamisasetuksessa ei velvoiteta yksityisiä osakkaita osoittamaan

³ Vähimmäisvipuaste = yhteisyrityksen perustamisasetuksessa määritetty yksityisten osakkaiden vähimmäisosuuksien kokonaismäärä / yhteisyrityksen perustamisasetuksessa määritetyllä EU:n käteissuoritusten enimmäismäärällä.

yhteisyrityksen operatiiviseen toimintaan ainakin tietyn vähimmäismäärän verran luontoissuorituksia. Näin ollen näiden yhteisyritysten osalta laskettiin vain yksi vähimmäisvipuaste, joka kattaa sekä operatiivisiin että täydentäviin toimiin osoitettavat suoritukset.

Komission arvioinnit ja niihin perustuvat yhteisyritysten toimintasuunnitelmat

40. Komissio sai vuonna 2017 päätökseen lakisääteiset loppuarvioinnit seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteydessä perustettujen yhteisyritysten osalta (SESAR, IMI, FCH, CS, ARTEMIS ja ENIAC) ja lakisääteiset väliarvioinnit Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä perustettujen yhteisyritysten osalta (SESAR, IMI2, CS2, FCH2, ECSEL, S2R, ja BBI).

41. Arvioinnit tehtiin riippumattomien asiantuntijoiden avustuksella. Niissä käsiteltiin yhteisyritysten tuloksellisuutta relevanssin, tehokkuuden, vaikuttavuuden, johdonmukaisuuden ja EU:n tasolla tuotetun lisäarvon näkökulmasta. Lisäksi käsiteltiin avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja tutkimuksen laadukkuutta.

42. Komissio tiedotti lokakuussa 2017 Euroopan parlamentille ja neuvostolle arvioinnin tuloksista. Arvioijat pitivät yhteisyritysten tuloksellisuutta yleensä ottaen hyvänä, mutta suosittelivat lisäämään teollisuuden, jäsenvaltioiden, pk-yritysten ja muiden sidosryhmien osallistumista, parantamaan koordinoitua muiden EU:n ohjelmien ja kansallisten tutkimusohjelmien kanssa, lisäämään uusien jäsenvaltioiden osallistumista, kehittämään keskeisten tulosindikaattoreiden avulla edelleen tilivelvollisuuteen perustuvaa tuloksellisuuden mittausjärjestelmää, jonka avulla voidaan paremmin arvioida yhteisyritysten vaikutuksia ja sosioekonomisia hyötyjä, sekä parantamaan yhteisyritysten hanketulosten levittämistä ja hyödyntämistä.

43. Arviointien perusteella jokainen yhteisyritys laati toimintasuunnitelman ja alkoi panna sitä täytäntöön vuonna 2018. Tilintarkastustuomioistuin aikoo vuoden 2018 tilintarkastuksen yhteydessä kohdentaa seurantaan yhteisyritysten toimintasuunnitelmien toteutukseen.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

44. Useimmissa tapauksissa yhteisyritykset suorittivat korjaavia toimenpiteitä tilintarkastustuomioistuimen edellisten vuosien erityisvuosikertomusten perusteella.

Lisätietoja esitetään kyseisten kertomusten liitteissä. Edellisten vuosien huomautusten perusteella tehtävien toimenpiteiden täytäntöönpano on edelleen kesken ECSEL- ja F4E-yhteisyritysten osalta.

Liite I**Yhteisyritysten toiminta, määrärahat ja henkilöstö**

YHTEISYRITYS				Lopullinen talousarvio (milj. euroa)		Henkilöstö (vuoden lopussa)	
	Vastuupääosasto	Toimintalohko	Keskeinen toiminta-ala	2017	2016	2017	2016
BBI	PO RTD	Tutkimus	Biopohjaisten tuotteiden ja biopohjaisten polttoaineiden tutkimus ja kehittäminen	92	66	20	20
CLEAN SKY	PO RTD	Tutkimus	Ilmailualan teknologioiden tutkimus ja kehittäminen	244	288	41	41
ECSEL	PO CONNECT	Tutkimus	Elektronisten komponenttien ja järjestelmien tutkimus ja innovointi	290	244	29	29
F4E – FUUSIOENERGIAN KEHITTÄMINEN	PO ENER	Tutkimus	Ydinfuusioenergian tutkimus ja kehittäminen	865	720	447	415
FCH – POLTTOKENNO- JA VETYTEKNOLOGIA	PO RTD	Tutkimus	Polttokenno- ja vetyteknologian tutkimus ja kehittäminen	199	116	26	26
IMI – INNOVATIIVISIA LÄÄKKEITÄ KOSKEVA YHTEINEN TEKNOLOGIA-ALOITE	PO RTD	Tutkimus	Lääketutkimus ja innovatiivisten lääkkeiden kehittäminen	206	209	49	41
SESAR	PO MOVE	Tutkimus	Ilmaliikenteen hallintajärjestelmän tutkimus ja kehittäminen	192	157	40	44
S2R – Shift2Rail	PO MOVE	Tutkimus	Rautatiealan tutkimus ja kehittäminen	44	52	19	17
Yhteensä				2 131	1 852	671	633

Liite II**Yhteisyritysten vipuasteet (Horisontti 2020)**

YHTEISYRITYS	Vastuupääosasto	Toimintalohko	Keskeinen toiminta-ala	Operatiivisen toiminnan vipuaste	Operatiivisen toiminnan + täydentävien toimien vipuaste
BBI	PO RTD	Tutkimus	Biopohjaisten tuotteiden ja biopohjaisten polttoaineiden tutkimus ja kehittäminen	–	2,8
CLEAN SKY	PO RTD	Tutkimus	Ilmailualan teknologioiden tutkimus ja kehittäminen	–	1,25
ECSEL	PO CONNECT	Tutkimus	Elektronisten komponenttien ja järjestelmien tutkimus ja innovointi	1,42	1,42
FCH – POLTTOKENNO- JA VETYTEKNOLOGIA	PO RTD	Tutkimus	Polttokenno- ja vetyteknologian tutkimus ja kehittäminen	–	0,67
IMI – INNOVATIIVISIA LÄÄKKEITÄ KOSKEVA YHTEINEN TEKNOLOGIA-ALOITE	PO RTD	Tutkimus	Lääketutkimus ja innovatiivisten lääkkeiden kehittäminen	1	1
SESAR	PO MOVE	Tutkimus	Ilmaliikenteen hallintajärjestelmän tutkimus ja kehittäminen	0,85	0,85
S2R – Shift2Rail	PO MOVE	Tutkimus	Rautatiealan tutkimus ja kehittäminen	0,88	1,18